Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam. 255. szám. Péntek, november 8

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, nov. 7.

Hadak utja.

Van egy régi rege, ismerjük mindnyájan. Bele van irva nemzeti mondáink aranykönyvébe, bele szivünk legmélyébe és föl a csillagos égre. Hadak utjának, a Tejutnak regéje ez.

Ama régi időkről szól, mikor még ezen a földön a magyar nemzet pogány bátyja: a hún nemzet uralkodott. Hős volt, nem tudott idegennel másként megférni, mint csak ha parancsolt neki. És még sem tudott parancsolni önmagának. A mely népet fegyver le nem győzte, legyőzte a testvérharcz. A többség elhullott a Netád vize mellett, egy töredék Erdélybe huzódott, hogy ha dicsőségben nem élhet, éljen legalább a haza földjén, egy töredék pedig, melynek dicsőség nélkül a szülőföld sem kellett, visszaindult Csaba királyfival Azsiába.

De nem szakadtak el véreiktől véglegesen.

A bucsúzó Csaba királyfi felmutatott egy ezüstös, csillogó szalagra, mely átfogja a kék mennyboltot.

— Az az én hadaim utja. Messze megyünk, de nem örökre bucsúzunk. Ha valamikor veszedelembe juttok, megdobban rá a mi testvéri szivünk a másik világrészben, meg a másvilágon is és nyeregbe zökkenve, azon a ragyogó uton robogunk segitségtekre. A Hadak utján.

Több mint tizennégy százada történt ez s azóta felvirágzott az itt maradt hún nép. Erdély szélső keletén a havasok által védett sziklavárban épitett magának uj hazát, mely kisebb, de erősebb volt a réginél. Harczolt a törökkel, a tatárral, a kúnnal, a besenyővel, a szászszal és az oláhhal, de megmaradt mindig igaz testvérünknek, igaz székelynek. Tizennégy századon át harczolva, egyetlen egyszer sem ment segélykérő üzenet Csaba királyfi népéhez. A székelynek még eddig sohasem fogyott el a regimentje.

Ma azonban fogytán a regiment, fogytán a föld, fogytán a pénz.

Változtak az idők. Meggyőződtek már barátaink, még jobban meggyőződtek ellenségeink, hogy karddal a magyar nemzetet tönkretenni nem lehet. A Mohipuszta, Mohács és a 48—49-iki csataterek véréből csak erősebb és elszántabb nemzedék kelt ki, melylyel szemben mindig az ellenség fegyvere bizonyult gyengébbnek.

Kerestek hát más fegyvert, a melyet eleinte alig-alig lehetett észrevenni. Csak arra csodálkoztunk el, mikor találtunk itt is, ott is egy-egy tiszta magyar nevü községet s benne tiszta szász, oláh, tót vagy szerb lakosságot.

Hogy kerültek azok oda?

Ha egy magyar család kihalt, kivándorolt vagy eladósodott, ha pestis pusztitott közöttük: jöttek helyükbe a szerbek, szászok, tótok és oláhok. Előbb a földet vették meg, aztán a házat, végül a templomra tüzték rá a római kereszt helyébe a kettős görögöt. A magyar faluból csak a neve maradt.

Csak egy magyar törzsön nem tudott kifogni az ellenség még ilyen fegyverrel sem: a székelyeken. Erdély sziklabástyái közt ő állott sziklánál keményebben. Földjét, házát, nyelvét megtartotta s nevetséges agyrémmé tette Dakoromániа hóbortját. Mit! Dakorománia — a székelyekkel középen! Fahordó lett volna az, benne dinamittal és gyujtókanóczczal.

Ezt a dinamitot akarják most ártalmatlanná tenni.

Az u. n. »román passzivitás« altató danája mellett indul az Albina a székelyföldre. Nemcsak kint Moldvában pusztulnak a székely és csángó telepek, hanem idebent Magyarországon is.

Most az erdélyi sziklavárat, a Székelyföldet veszi ostrom alá az Albina pénze.

Riasztó hir, mert csakugyan nem tudjuk, mikor lesz az ostrom vége.

A Székelyföldön kiéhezett őrséget talál az Albina serege. Mit tettünk mi a székelyekért? Semmit. A horvát autonomia megerősödésére, a horvát nemzetiségi érzés megszilárdulására ráfizettünk évek óta milliókat, Fiumét szintén aranyszálakkal próbáltuk magunkhoz füzni, az osztrák szövetség közös lovát is a mi aranyunkból látják el csillogó csótárral — addig a székely házi ipart engedtük tönkremenni a behurczolkodó gyáriparral szemben, a székely népet engedtük kivándorolni Romániába s most elérkeztünk az utolsó állomáshoz: az Albina ki akarja sajátitani a székely kisgazdák birtokát. Egész tartaléktőkéjét erre a czélra szánta s már eddig több mint kétszázezer koronája van betáblázva székely földekre.

Most fenyegeti igazi veszély a székelységet. Most következett el az idő, mikor meg kellene jelenniök Csaba vitéz hunjainak, hogy megszabaditsák szorongatott véreiket.

Vajjon megjön-e a várt segély?

Jönni fog, mert jönnie kell. De nem a hadak utján, nem a csillagok között. Az uj székely háboru nem a levegőben fog eldőlni, nem is lóháton, hanem a földön. Földdel fogunk harczolni földért, mert akié a föld, azé az ország.

Meg kell szünnie végre annak a rövidlátó, vétkesen könnyelmü politikának, mely csak ellenségeinket erősitette. Minden használható erőt összpontositani kell nemcsak a székelység megmentésére, hanem a magyarság elvesztett helyeinek visszafoglalására is.

Ugy értesülünk róla éppen most, hogy Darányi miniszter nagyszabásu telepitési akcziót fog kezdeményezni, a melynek czélja lesz a székelységet a Mezőségen keresztül erős magyar telepek segélyével egyenes összeköttetésbe hozni a magyarsággal. Üdvös terv, de ma már ez mind kevés. Imponáló erővel, lesujtó hatalommal kell megjelennünk a küzdőtéren, hogy egyszer s mindenkorra még csak álomban is lehetetlenné tegyük az Albina-féle kisérleteket.

Ha hiányzik a pénz: szüntessük be a horvát autonomiára ráfizetett évi 5 milliót, meg az osztrák adóssági kamatokra ajándékozott évi 29 milliónyi adót. Ugyis csak tandij volt az eddigi, melyért keservesen megtanulhattuk, hogy nem borravalókkal alapithatjuk meg tekintélyünket, hanem erélyes fellépéssel. Hatásosabban cseng a kard ma is, mint a pénz.

Ha ezt is belátják, ha ezt is megvalósitják Budapesten, akkor nem keletről jönnek a székelység segélyére Csaba vitézei, hanem nyugatról s a Hadak utja Budapestről fog kiindulni.

Meg kell lennie ennek. Mert a székely kérdés Erdély magyarságának kérdése s a magyar állam legfőbb bástyája: Erdély.

Dr. K. A.

A székely kongresszus.

Az erdélyi Kárpát-egyesület által kezdeményezett székely kongresszus ügye mind nagyobb hullámokat ver. A mozgalomhoz eddig minden székely társaság, egyesület csatlakozott s bejelentette képviseletét. Az előkészitő munkálatokat most készitik az Erdélyi Kárpát-egyesület központi irodájában s a nagy anyaghalmazra való tekintettel, mely a központba beérkezett s mely eddig földolgozásra vár, valószinü, hogy a kongresszus csak deczember hónapban lesz megtartható.

Francziaország akcziója a Keleten.

A franczia hajóhadnak a Keleten való megjelenése a legmesszebbmenő komplikácziókkal fenyeget. Az érdekelt hatalmak, de különösen Anglia és Olaszország féltékenykedve kisérik a francziák fellépését és mint londoni tudósitónk táviratozza, az *angol kormány* tegnap *titkos rendeletet* küldött a földközi hajórajnak, hogy tartsa magát készen az elindulásra. Anglia el van határozva arra, hogy semmi áron sem engedi megzavarni az egyensulyt a Földközi-tengeren. A párisi »Journal« azt irja, hogy a franczia külügyi hivatal nagyon jól tudja, hogy Anglia szitja a szultán ellentállását, aki azért nem teljesiti a franczia követeléseket, mert ismeri a hatalmaknak egyenetlenségét a keleti kérdésben. A külügyi dolgokban rendesen jól informált »Nationalzeitung« azt jelenti, hogy tegnap élénk sürgönyváltás folyt a berlini és londoni külügyi hivatalok között, sőt a berlini tőzsdén tegnap az a hir volt elterjedve, hogy Németország is hadihajókat fog küldeni a Földközi-tengerre.

Az országos katholikus nagygyülés.

— Negyedik nap. —

Budapest, nov. 7.

A nagygyülés harmadik nyilvános ülése.

Ma délelőtt 10 órakor tartotta az orsz. kath. kongresszus harmadik nyilvános ülését, amely egyszersmind utolsó is volt. Az ülést megelőzőleg a belvárosi plebánia-templomban ünnepies szent mise volt, melyet *Csáky* Károly gróf váczi püspök mondott, aki egyuttal szent áldozásban részesitette a hiveket. Az ülés megnyitása előtt az Operaház férfikarából alakult énekkar *Dombay* Artur vezetése alatt elénekelte a *Szózatot*, amelyet a gyülés állva hallgatott végig.

A Vigadó nagytermét ezuttal is egészen megtöltötte a közönség. A püspöki kar részéről *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök, *Bende* Imre, *Dessewffy* Sándor, br. *Hornig* Károly, továbbá *Kohl* Medárd felszentelt és *Fraknói* Vilmos czimzetes püspökök, továbbá ott voltak *Eszterházy* Miklós herczeg, *Cziráky* Antal, *Dessewffy* Aurél, *Batthyány* Iván grófok, gróf *Zichy* Nándor és Aladár, dr. *Wolafka* Nándor stb.

Ifj. *Zichy* János gróf megnyitván a gyülést, fölolvasta a *pápának* és a *királynak* a nagygyüléshez érkezett táviratait.

A pápa távirata

a következő:

»A szentséges Atya a magyar katholikusok nagygyülésének szerencsét kiván és annak kimenetelét illetőleg a ti ragaszkodásotokból a szent Szék iránt a legszebb reményeket táplálva a kért áldást kiváló jó indulattal adja *Rampolla* biboros«.

A király távirata,

a melyet a felség Gödöllőről küldött, igy hangzik:

»Ő császári és apostoli királyi felsége a magyar katholikusok országos nagygyülésének méltóságod által táviratilag kifejezett hódolatát és hüsége biztositását különös megelégedéssel és szivélyes köszönettel tudomásul venni méltóztatott. Legfelsőbb parancsra *König*«.

Üdvözlő táviratokat küldtek br. *Vécsey* József és családja, a *nagybányai* hivek, gróf *Szapáry* Béláné, *Rimely* püspök.

A tárgyalás első pontja *Hutlkay* Lajos dr. előadása volt »*Állami és társadalmi közreműködés a szocziális kérdésben*« czimmel. A szocziálizmusnak okát az előadó a szerencsétlen közgazdasági bajokban találja. Szóló nem tartja megengedhetőnek, hogy olyan kereskedelmi szerződéseket kössünk külső országokkal, amely szerződések nem veszik figyelembe a mi igényeinket. Az államnak kötelessége, hogy az európai gazdasági változásokat figyelemmel kisérje s a szerint intézkedjék. Az adórendszerről szól azután. A földadót progressziv-alapra kell fektetni, s az egyenes adókat ugy kell rendezni, hogy a pótadó eltöröltessék, mivel ez az adó éppen a legszegényebb embereket sujtja. — Rátér ezután arra a kérdésre, mi a kötelessége a társadalomnak a szocziális kérdésben. A társadalom harmóniája ha meg van, a szocziális kérdés eltünik. Ez a harmónia pedig a különböző társadalmi rétegek összeegyeztetése. Az arisztokráczia, a középosztály és a munkásosztály, beleértve a földmivelő népet is, alkotják a társadalmi osztályokat. — Nem elég azonban, hogy csak hangzatos jelszavakkal dobálódzunk, hanem tenni is kell. A szabadságot, az egyenlőséget félremagyarázni nem szabad, pedig látjuk, hogy e két szóval való visszaélés napirenden van. A haza fogalmával is visszaélnek, a hazafiságot nagyon sokszor önző céljaikra használják föl. A szocziális kérdés megoldásához legfőképen szükséges, hogy a társadalom Krisztus tanainak alapján épüljön fel ujra. Össze kell egyeztetni az egyház és haza fogalmát egymással. (Taps és éljenzés.)

Margalits Ede dr. egyetemi tanár a kath. *tudományról, irodalomról és sajtóról* tartott előadást. Sok bajunk van ebben a tekintetben. A tudomány elfordult a kereszténységtől s ez által elvesztette azt a hivatását, hogy az emberiség hasznára váljék. Mint a középkorban megteremtette a katholikus papság a reneszánszot, ugy most is a kath. papságra hárul, hogy megmentse a tudományt az emberiség számára. A nevelésen kell kezdeni, hogy a keresztényi alapon álló tudomány ismét fölvirágozzék. A magyar katholikusoknak kötelessége, hogy az állami iskoláktól elkülönitve, kath. iskolákban terjesszék a kath. tudományt. Rátér az előadó arra, hogy a liberálizmus mostani jelszavát milyen hamisan magyarázzák most. Tartalma kell, hogy legyen ennek a szónak s az egyenlőség elvén megadni mindenkinek a magáét. (Ugy van!) Festi azután előadó a mostani kath. oktatás képét s ugy találja, hogy ***katholikus egyetemre*** van szükség. (Ugy van! Éljenzés és taps.) Mert csak igy lehet a tudományt katholikus, illetve keresztény szellemből fölépiteni és fejleszteni. — Fölhozza, hogy a tudományban a szabadkőmivesség tanát hirdetik. Csak nemrég történt, hogy Temesvárt egy tanár nyilvános előadásban tagadta a lélek halhatatlanságát. Ilyeneket eredményez a keresztény alapot megvető tudomány. A katholikus irodalom fejlesztését nagyon fontosnak tartja az előadó. Szintugy a hirlapirodalomban is gondoskodni kell a katholikus sajtóról. Az erkölcsöket, keresztény elveket az irodalom és a sajtó utján kell és lehet leghatározottabban terjeszteni. A *kath. sajtó* ma még gyönge, kötelességünk azt anyagilag pártolni. Mert a nem katholikus sajtó, tudjuk mindnyájan, milyen mostohán bánik minden ügygyel, amely katholikus és keresztény. A kath. sajtó és kath. irodalom pártfogását ajánlja még egyszer s akkor a tudományban is diadalmaskodni fog a Krisztusi szellem. (Eljenzés és taps).

Utána dr. *Steinberger* Ferencz, nagyváradi apátkanonok tartott magvas, sürü éljenzésekkel félbeszakitott szép beszédet a kath. *nevelés* égető kérdéseiről s beszéde végén ajánlotta elfogadásra a II. szakosztálynak e tárgyban hozott határozati javaslatait, melyeknek egyhangu elfogadása után az ősz *Zichy* Nándor gróf lépett az előadói emelvényre. Megjelenését óriási éljenriadalommal, tapssal, kendőlobogtatással fogadta a mintegy ötezer főnyi közönség. Alig tudott Zichy szóhoz jutni. A *felekezetnélküliségről* beszélt olyan igazi konfesszori lelkülettel, hittel, hogy bármely püspöknek becsületére vált volna. Csaknem minden mondatnál kitört a szünni nem akaró határtalan lelkesedés és tüntetés, mely nemcsak a szónoknak, hanem első sorban a magyar katholikusok lánglelkü, fáradhatatlan vezérének szólt.

Utána a püspöki kar nevében báró *Hornig* Károly veszprémi püspök beszélt, melynek végeztével az elnök kérelmére *Schlauch* bibornok megáldotta a jelenlevőket, kik térdelve, meghatott lélekkel fogadták a bibornok áldását.

A közgyülés után déli egy órakor bankettre gyült össze a közönség. A Vigadó emeleti éttermei alig tudták befogadni a jelentkezőket. Ebéd alatt a honvéd zenekar szebbnél szebb darabokat játszott. A harmadik fogásnál *Zichy* János gróf emelkedett fel szólásra. s az egész közönség álva hallgatta a toasztot, melynek végén éltette a pápát és a királyt. Nyomában megindult a felköszöntők árja. Három óra tájban oszladozni kezdett a közönség.

* * *

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Statiszták.

1. jelenet.

A szinigazgató irodájában.

Az igazgató (kedélyesen): Tehát rendben van a dolog ugy-e? Fejenként és estenként 20 sout adok neked!

A statiszta főnök. (megütődve): Husz sou! . . . husz sou: . . . Mi marad nekem ebből?

Az igazgató: Na, mint rendesen, három sou! . . . Marad a statisztának 85 centime! Ennyiért igen szép öreg diplomatákat és grand-szigneur-öket kapni . . . 17 sou! Mikor én Párisba jöttem, szavamra mondom neked, ha akkor 17 sout kinálnak volna . . .

A statisza-főnök (még mindig megütődve): Hallja, igazgató ur, három souból csak nem vehetek földbirtokot!

Az igazgató. Eh ugyan menj, te vén gazember! Negyven-ötven statisztára van szükségem! . . . Ezen naponkint 5—7 frankot keresheisz. Mikor én Párisba kerültem, ha nekem akkor . . .

A statiszta-főnök: Na majd meglátom . . .

Az igazgató. Ugyan ne komédiázzál! Ha valaha panaszt hallok egy statisztától, vagy megtudom, hogy levonod a bérüket, akkor ugy kidoblak az ajtón, mint egy sáros czipőt!

A statiszta-főnök (méltósággal): Ugy, minek tart engem, igazgató ur? Hiszen én uri ember vagyok!

Második jelenet.

A korcsmában.

A statiszta-főnök (a statiszta-jelöltek között ül s akkorakat hazudik nekik, hogy szinte elsápadnak bele a falak): Igen, fiam, igy van ez; selyemben és bársonyban él az ember, nyolcztól tizenkettőig; minden este hatalmasan megtapsolják; olyan kosztümök, amelyekben szeretné magát lefotografáltatni az ember, olyan szép bennük! S aztán ki tudja, talán még meg is szöktet egyszer valami herczegnő! Na, tetszik ez neked? . . .

A statiszta (habozva): Hm! . . . de mit lehet ezzel keresni?

A statiszta-főnök: Na, kereshetsz vele akár 17 sout is esténkint!

A statiszta (meglepetve): Tizenhét sout?

A statiszta-főnök: De előbb természetesen látnom kell, hogy mit tudsz! Épen ezért az első héten csak hat sout kapsz és népséget játszol.

A statiszta (lehülve): Népséget?

A statiszta-főnök (élénken): Csak próbára . . . Ha jól viseled magad, a következő héten már a nem sek közé kerülsz.

A statiszta (érdeklődve): Szépek a nemesek?

A statiszta főnök: Hogy szépek-e? Már maga a parókájuk is három frankba kerül. Olyan fényes a ruhájuk, hogy mikor bejönnek a szinpadra, a karmesternek fekete szemüveget kell föltennie, hogy meg ne vakuljon! . . . Na, rendben van a dolog?

A statiszta: Rendben!

A statiszta-főnök (nagylelküen): No még valamit akarok mondani . . . Ne mondd, hogy nincs jó szivem. Azt mondtam ugy-e, hogy hat sout kapsz?

A statiszta (reménykedve): Igen . . . és? . . .

A statiszta-főnök: Na, megengedem, hogy bárkinek azt mondhasd, hogy tiz sout kapsz!

Harmadik jelenet.

Egy hét mulva, a kulisszák között.

A statiszta-főnök (ugyanahhoz a statisztához): Te, téged kereslek! . . . Na, öregem, neked aztán fényes sikered volt!

A statiszta: Igazán!

A statiszta főnök: Feltünést keltettél s a igazgató is észrevett; gratulált nekem ahhoz, hogy téged szerződtettelek. »Ki az a »harmadik a népből« ott balra«, — kérdezte tőlem. — »Az a lőcslábu? Hiszen az nagyszerüen kitünt. — Mikor láttam, hogy ennyire lelkesedik érted, igy szóltam hozzá: »Besorozzuk talán a nemesek közé?« — Erre azt mondta, hogy »Jól van s ha jól végzi a dolgát, tiz sout adj neki naponta!«

Délután még két kongresszust tartottak, melyek közül kivált a *keresztény szövetkezetek* kongresszusa.

A közgyülésen *Zichy* Aladár gróf elnökölt, kinek megnyitója után *Zlinszky* János tartott előadást a ker. szövetkezeti ügy fejlesztéséről, *Kirschanek* Ödön (lapunk közgazdasági czikkirója K. Ö. jegy alatt) pedig a szövetkezetek és a középosztályról.

Inditványok tárgyalása után az elnök zárszavával véget ért a kongresszus.

Ejjel érkezett táviratainк:

Budapest, nov. 7. (Saj. tud. távir.) Dr. *Steinberger* Ferencz nagyváradi apátkanonok a katholikus nevelésről szóló értekezésében, gyönyörüen fejtette ki, hogy az államnak nem hivatása a nevelés, nem pedig azért, mert nincs hozzá képessége.

A nevelést a sziv érzelmeire kell fektetni, ezen épül fel a vallás, a szeretet; a mi vallásunk a szeretet vallása, tehát az itten nyert oktatás felelhet meg leginkább a kivánt feladatnak. Helyesnek tartja a katholikus irányu nevelés fejlesztését s kárhoztatja az államositás behozatalát.

Zichy Nándor hatalmas, érvekben bővelkedő beszédében fejtegeti, hogy a mostani összejövetel bizonyitja legjobban azt, hogy egyek vagyunk szeretetben, akaratban, erőnk a hit s vezet célunkhoz az isteni Gondviselés.

Beszélt az összetartásról s a felekezetnélküliség káros voltáról. *A pápa nélkül — ugymond — nincs katholiczizmus, nincs kereszténység. A katholikus egyház nem rontani, hanem épiteni akar, épiteni a szeretetet, edzeni akaratot s megtanitani az ifju nemzedéket szeretni a hazát, tisztelni a magyar alkotmányt.*

Hornig záró beszédében a nagygyülés czélját fejtegette és végül *Schlauch* Lőrincz biboros megáldotta a nagygyülést.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) uyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Nagyvárad, nov. 7.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága mai ülésén foglalkozott a pénzügyigazgató javaslatával, az adóbehajtás szigoritására nézve, a mit a főispán inditványára az jövő ülés napirendjére tüzték ki.

Az ülés lefolyása a következő:

Az ülésen Rimler Károly főjegyző, Dús László t. főügyész, Baróthy Akos t. főorvos, Hlatky Endre, Berkovits Ferencz, dr. Hoványi Géza, Frankó Endre, Mihelfy Adolf, Szokoly Tamás, Konrád Márk dr., Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Nagy Géza dr. kir. ügyész és Lukács Ödön aljegyző voltak jelen.

Az elnök megnyitotta a tanácskozást, mire előterjesztették a polgármesteri hivatal havi jelentését.

A jelentés kapcsán Szokoly Tamás szólalt fel, aki a jelentésben nem látja megemlitve a lefolyt képviselőválasztás eredményét, ami oly fontos aktus, oly emlékezetes, hogy azt elhallgatni nem lehet. Kérdi, hogy a jelentésből tévedés folytán vagy czélzatosan hagyták ki ezt a nagy horderejü momentumot.

Rimler Károly főjegyző rámutat, hogy a polgármesternek senki és semmi nem irja elő mit foglaljon be jelentésébe.

Mihelfy Adolf utal arra, hogy az elmult havi jelentésben történt emlités még pedig a közbiztonság szempontjából. Az elnök inditványára a polgármester jelentését tudomásul vették.

Papp Miklós kir. pénzügyigazgató terjesztette elő ezután jelentését az igazgatóság kerületében történt személyi változásokról, a mit a bizottság tudomásul vett.

A miniszteri leiratok kerültek most sorra. Fontos ezek közt a következő: A szeged-nagyváradi vasuti összeköttetés javitása dolgában értesitette a kereskedelemügyi miniszter a város közönségét, hogy a menetrend megváltoztatása sérelem nélkül ezidőszerint nem teljesithető, de felhivta a M. Á. V. Igazgatóságát, hogy a viszonyokat kisérje figyelemmel s ha szükségét látja az összeköttetés javitásának, erre nézve tegyen javaslatot.

A leiratot tudomásul vették.

Az ipartanács uj tagjaivá a polgármester határozati javaslatához képest Sztarill Jánost és Laszki Ármint rendes, Máté Lajost és Andriska Károlyt póttagokká választották meg. A kereskedelmi és iparkamara a maga kebeléből Janky Józsefet, Óváry Lajost és Bognár Sándort küldte ki az ipartanácsba.

A vasuti csatorna kiépitésére nézve *Lukács* Ödön adta elő javaslatát.

Előterjesztette továbbá, hogy Fassie Sándor rendőrkapitány fegyelmi ügyében a panaszos Papp Mihálynak — ismeretlen helyen való tartózkodása folytán a végzés nem kézbesithető.

Kiss László anyakönyvvezető helyettes fegyelmi ügyében — mint Rimler Károly főjegyző jelentette — a vizsgálatot lejáratták, s az iratokat a t. főügyészhez tették át, a ki felebbezést adott be, mert Kiss Lászlóra, mint havidijasra, nem terjeszthető ki a kir. ügyész beavatkozási joga; kéri, hogy az iratokat terjessze föl a bizottság a belügyminiszterhez. A polgármester-helyettes határozati javaslata: A közigazgatási bizottság a polgármester eljárását tudomásul veszi s Dús László t. főügyészt ujabb inditványra utasitja, mert Kiss László fegyelmi ügyében az 1886 XXIII. t.-cz. alkalmazandó, amely szerint az anyakönyvvezetők az állami tisztviselők státusába vannak beosztva.

A javaslatot elfogadták.

Ezután Rákos Vilmos felebbezése került rendre, a Réz Mihály felügyelő-igazgató ellen emelt ismeretes panasz dolgában. Rákos fölpanaszolja, hogy a vizsgálat egyoldalu volt, mert Hegyesi Márton iskolaszéki elnök a bizonyitást nem engedte meg, bizonyitja, hogy a szállitásra kiirt zárt ajánlatokat Báthy Zoltán tanitó a felügyelő irnoka felbontotta, rámutat, hogy Sebő Imre ajánlata 1 fillérrel volt az övénél előnyösebb. Sérelmesnek találja végül, hogy a főjegyző megtagadta a számvevői hivataltól az ügyre vonatkozó adatok beszerzését. Kéri az ügyben hozott határozat megsemmisitését.

Lukács Odön előadó javaslatára a felebbezést fölterjesztik a belügyminiszterhez.

A községi iskola-felügyelőnek egy kérvénye érdekes vitára adott okot. Réz Mihály iskolafelügyelő hosszabb időn át vizsgadijakban részesedett a polgári iskolánál, ezt a javadalmat azonban a községi iskolaszék megvonta tőle 1901. szeptembertől. A határozatot az iskolafelügyelő megfelebbezte a bizottsághoz. A felebbezést Sipos Orbán tanfelügyelő a t. főügyész véleményével pártolóan terjeszti be, inditványozza, hogy a Réz Mihálynak járó dijakat utalják ki, amennyiben ez márcziusig Réz Mihályt megilleti.

Szokoly Tamás nem fogadja el a javaslatot, mert lehetetlennek tartja, hogy valakinek fizetést adjanak oly szolgálatért, a mit nem teljesitett.

Berkovits Ferencz dr. maga részéről is helyesli az iskolaszék intézkedését s kifejezést ad annak a nézetének, hogy a dijak, meg nem

---

A statiszta (aki csaknem elájul örömében): Tiz sout! S nemes leszek! . . . Tudja, hogyha találtam volna egy kutyát, akinek a gazdája jutalmat igér a becsületes megtalálónak, vagy ha Rothschild előtt nyitogatnám az ajtót, akkor se lehetnék boldogabb.

A statiszta-főnök (jóakarólag): Na jól van — elfogadok egy pohárka bort, hogy e boldog napon koczinthassunk!

Negyedik jelenet.

Egy héttel még később.

A statiszta (vidáman): Na, főnök ur, ma fizetés-nap van, ugy-e?

A statiszta-főnök (nagyon savanyuan): Fizetési nap? Azt képzeled talán, hogy én neked azért, mert egy nemest ugy játszottál, mint valami kocsis, naponkint tiz sout fizetek?

A statiszta (meglepetve): Micsoda?

A statiszta-főnök (megvetéssel): Ha a szerepedet egy fiakkeres-lónak adtam volna, az is jobban eljátszotta volna.

A statiszta: De a mult héten az igazgató . . .

A statiszta-főnök: Igen, az igazgató szépen leszidott engem! »Ugyan, hol szedte föl azt a szemest? — kérdezte tőlem. Hiszen ez az ember a kardját az udvarhölgyek . . . hátába döfi, lelegeli az uj parókáról a hajat, a kabátja ujjával törli az orrát és ugy kitömi a csizmáját, hogy borzalom rá nézni!«

A statiszta (szégyenkezve): Csak a zsebkendőm, a dohányom, meg a kolbászom van benne, amit szinház után vacsorára eszem; dugom a csizmába, mert attól félek, hogy a többi nemes ellopja tőlem.

A statiszta-főnök: A többi nemes? Na, talán csak nem mind a fegyházból jön! Igazán szánalmas a külsőd a szinpadon . . . S éppen ezért csak hat sout kapsz most is, mint a mult héten!

A statiszta (szomoruan): Hat sout! . . . De hiszen ön tizet igért!

A statiszta-főnök: Igen, de szánalomraméltó voltál . . . Igy megint vissza kell térned a »népség« közé!

A statiszta (csaknem sirva): Ó, esküszöm, hogy most jól összeszedem magam! . . . S a kolbászt ezután majd a parókám alá dugom!

A statiszta-főnök (megindultan): Na, nem bánom; de ha nem viseled magad jobban, akkor a jövő héten egyáltalán semmit sem fizetek neked!

A statiszta: Nem bánom! . . . De tudja, a kollegák miatt . . .

A statiszta-főnök (nagylelküen): Perszel . . . Megengedem, hogy mindenkinek azt mondd, hogy tizenhét sout kapsz!

A statiszta: Köszönöm szépen! Az Isten áldja még érte!

Ötödik jelenet.

A statiszták öltözőjében.

Az igazgató: Szeretném tudni, hogy az a gaz statiszta-főnök nem nyuzza-e tulságosan ezeket a szegény ördögöket . . . Lássuk csak. (Egy statisztához.) Meg vagy elégedve, fiam? A statiszta-főnök rendesen fizet neked?

A statiszta: Ah, a főnök ur jó ember!

Az igazgató: Igazán? És mennyit kapsz tőle?

A statiszta: Tizenhét sout!

Az igazgató (elégedetten): Nagyon jól van! (Egy másikhoz): És te szintén tizenhét sout kapsz?

A második statiszta: Én? En tizennyolcz sout kapok, igazgató nr!

Az igazgató: Ó, ó . . . ez nagyon szép . . . Az az ember lelkiismeretesebb, mint gondoltam. (Egy harmadik statisztához: Hát te?

A harmadik statiszta (méltósággal): Husz sout kapok, igazgató úr?

Az igazgató (meglepetve): Husz sout? Lehetetlen! Te csak tréfálsz?

A negyedik statiszta: Egyáltalán nem igazgató ur . . . Sőt nekem 25 sout ad, s egy kis pálinkát is!

Az igazgató: Elég! Elég! (Csodálkozva.) És én ezt az embert, aki még a saját zsebéből is fizet a statisztáknak, vén gazembernek tartottam!

———

tett szolgálatokról lévén szó, ki nem utalhatók.

Hlatky Endre szerint kérdéses, az iskolaszéknek meg volt-e a joga, hogy a dijakról intézkedjék. Ha igen ugy joggal jutalmazta meg *Réz* Mihály fáradozását a vizsgadijak bizonyos százalékával. Öt év lefolyása alatt a polgári iskola és a felügyelő közti viszálykodások, surlódások következtében a város odajutott, hogy nem tudta vajjon mi is a felügyelő igazgató kötelessége. A város mégis kreálta ez állást körvonalozva a feladatokat s a sok viszálykodásnak az lett a következése, hogy kiderült, mikép a felügyelői állásra vonatkozó szabályrendeletet a miniszter még nem hagyta jóvá. Es a miniszter kimondta, hogy a polgári fiuiskolák felügyelete a tanfelügyelő hatáskörébe tartozik, tehát elesett az értelme, hogy a felügyelő mily czimen részesedjék a vizsgadijakból, midőn a vizsgákon részt nem vett. A dijakat pedig szét szedték, fölvették mások. Az esetben, ha a bizottságnak az a meggyőződése, hogy a részesedés Réz Mihályt mégis megilleti, legfeljebb annyit lehet kimondani, hogy azok, a kik a vizsgadijakat felvették, tartoznak visszafizetni. Minthogy azonban az állás jogköre szabályozva nincs, a felügyelőt a vizsgadijak meg nem illethetik.

Nagy Géza dr. maga részéről pártolja az előadó javaslatát. Ha visszaható erőt tulajdonitannak valamely rendelkezésnek, az mindig jogfosztással jár. A kérdést ama szabályzatból véli megoldhatónak, mely a vizsgadijak felosztásáról rendelkezik, tekintet nélkül, hogy részt vettek-e az illetők a vizsgán vagy nem. A szabályzat szerint a felügyelő igazgatót minden esetben megilleti a dij, nem konkrét munkáért, hanem bizonyos javadalom gyanánt. Ha felvette jóhiszemüen jutott a dijakhoz s ha nem vette fel járnak neki a dijak amaz időpontig mig ellenkezőleg nem döntöttek. Hozzájárul az előadó javaslatához.

Mihelffy Adolf a dijak meg nem szavazására vonatkozó inditványhoz csatlakozik. Az elnök berekeszti a vitát és elrendeli a szavazást.

A szavazásnak érdekes ize volt. Az előadó javaslata mellett és ellene is hat bizottsági tag szavazott s igy az elnök szava döntött még pedig Sipos Orbán előadói javaslata mellett.

Ezután a pénzügyigazgató javaslata került napirendre.

Papp Miklós kir. pénzügyigazgató határozati javaslatot nyujtott be a közigazgatási bizottsághoz, a felszaporodott adóhátralékok tárgyában.

A jelentés szerint a hátralék:

Egyenes adóban	413.889	kor. 99	fill.
hadmentességi dijban	2.048	» 02	»
orsz. betegápolási dijban	70.406	» 03	»
iparkamarai illetékben	5.892	» 83	»
bélyeg és jogdijban	91.415	» 72	»
városi pótadóban	98.866	» 46	»
utadóban	69.503	» 09	»

És ez a városi adóhivatal hibája, mert a helyszini ellenőrzés körül mulasztásokat követ el. A kincstár és a város érdekében az 1843. évi 54. tcz. értelmében inditványozza, *mondja ki a bizottság Bordé Ferencz adóügyi tanácsos ellenében a vagyoni felelősséget* s jelentse ki, ha 14 nap alatt a mulasztások pótlásáról nem gondoskodik, *a tanács terhére állami közegeket küld ki az adóhátralékok behajtására.* (Általános élénk mozgás.)

Beöthy László dr. elnök: Tagadhatlanul nagyfontosságu a kérdés, a mit a pénzügyigazgató javaslata tár a bizottság elé s tagadhatatlanul kellemetlen a bizottság helyzete a dologban, mert egyfelől a polgárság java, másrészről az állami kincstár érdeke lebeg előtte. Mielőtt érdemben határozna a bizottság, szeretné az ügy állását tisztán földeritve látni. És óhajtaná, ha érdemi határozat előtt a bizottság utasitaná Bordé Ferencz tanácsost, hogy lehető rövid idő alatt adatokkal felszerelt mindent megvilágitó jelentést terjesszen be s a kérdés tárgyalását a bizottság jövő havi ülésének napirendjére tüzze ki. (Elénk helyeslés.)

Szokoly Tamás köszöni, hogy a főispán maga tette meg a halasztási inditványt, azonban nem látja megnyugtatva a közönséget, hogy a szoigoru intézkedés fönntartatik-e addig, mig a jövő havi ülés nem határozott.

Személyesen győződött meg a városi adóhivatalnál, hogy az egy-két napos halasztást kérő feleket a legridegebben elutasitották. Miért? Mert a tanácsos előre ismerte a pénzügyigazgató javaslatát s a hivatalban kiadta a könyörtelen rendeletet: fizetni vagy dobolni! Nem oly sötéten látja helyzetet, ahogyan a pénzügyigazgató festi. Igen sok adata a kimutatásnak tévedésen alapul; egyes tételek leirás alatt vannak s azok behajtására is utasitja embereit a pénzügyigazgató . . .

Papp Miklós: Nem áll! Nem igy van!

Szokoly Tamás: Bocsánatot kérek igy van! Egy váradi czégre tévesen vetettek ki adót, ami most leirás alatt van; a pénzügyigazgatóság azonban azt mondja: mindegy, fizetned kell, ha kiderül az igazad, visszakapod a pénzedet! Igy tönkretenni a polgárságot nem szabad. Nem látja szükségét a kényszernek. Ismételten köszöni a főispánnak tett inditványát s kéri a pénzügyigazgatót vagy ha ő nem hajlandó a helyettes polgármestert, álljon utjába a drákói intézkedésnek, adassék meg a mód a polgároknak, hogy az állam iránt való kötelességüket ne könyörtelen végrehajtás révén teljesitsék.

Beöthy László dr. elnök. A bizottsági tag ur beszédében ezt a kifejezést használta: van egy hivatal, mely nem ismer sem Istent, sem embert. Azt hiszem e kifejezést általánosságban értette?

Szokoly Tamás: Általánosságban, nem vonatkoztattam az adófelügyelőségre. (Derültség.)

Rimler Károly főjegyző megnyugszik az elnök inditványában s kéri Szokoly Tamást, ne higyje, hogy a pénzügyigazgató inditványát a város vezetősége szó nélkül hagyta volna s ne igyekezett volna kimutatni, hogy a javaslat időszerütlen és nem indokolt.

Mihelfi Adolf minden tisztelettel az elnök inditványa iránt, már ma proponálja, hogy a pénzügyigazgatóság javaslata ne fogadtassék el. (Helyeslés).

Beöthy László dr. elnök kéri a bizottság tagjait, fogadja el inditványát, igy a kérdés függőben marad a legközelebbi ülés bármit is határoz, a pénzügyminiszter elé jutnak a hiteles okmányszerü adatok. Azt hiszi, a pénzügygazgatónak sincs az inditvány ellen kifogása.

Hlatky Endre hozzájárul az inditványhoz.

Papp Miklós kir. pénzügyigazgató utalva a kimutatásra, megjegyzi, hogy kötelességénél fogva tette a javaslatot, de meghajol a főispán inditványa előtt, ahhoz csatlakozik, hogy módot nyujtson Bordé tanácsosnak mulasztásai igazolására.

Szokoly Tamás mentegette még néhány szóval az adóügyi tanácsos eljárását, azután a bizottság egyhangulag elfogadta az elnök inditványát s igy a kérdés érdemi tárgyalását a jövő havi ülésre halasztották.

———

UJDONSAGOK

—

Nemzeti ideál.

Hetek óta hever egy ilyen felirásu könyv szerkesztőségünkben s legutóbbi időkig nem jutottunk hozzá, hogy irhassunk róla.

Közben azonban annyi támadást olvastunk ellene, hogy érdeklődésünk igen megnőtt iránta. Vannak u. i. támadások, melyek rokonszenvet ébresztenek a megtámadott iránt.

Mi van a Nemzeti ideál czimü könyvben?

Igaz, hü rajza a mai magyar társadalomnak. Pusztulás, züllés mindenfelé. A parasztot apáink megszabaditották biztos földje *terhétől*, a manchesteri szabadelvüség hirdetői megszabaditják *a földtől* is. Mert a mit nálunk üzleti szellemnek nevezuek, azt nyugaton megtévesztésnek, fosztogatásnak és uzsorának hivják. A középosztály gerinczetörötten vergődik. Kereskedelmünk pang. Nincs magyar nemzeti közszellem. A közvélemény vezérleténél fődolog a haszon. Csoda-e, ha a magyarság az amerikai kivándorló-hajókra s a szocziálista izgatók karjaiba menekül?

Nem boldog a magyar! Szemere Miklósnak eme mondását igazolja be a könyv első része. De a másodiknak jelszava Széchenyi István gróf dicső mondása: Magyarország nem volt, hanem lesz!

Ez a rész az uj magyar közszellem megteremtését az ifjuságtól várja. Hazaszeretetet, ideálizmust kiván a jövő nemzedéktől. Erintkezzék az ifjuság a néppel; érintkezzék tanáraival. Terjeszsze a nép közt a családi élet tisztaságát, az otthonnak nemes kultuszát. Legyen jelszó a nemes sovinizmus, a becsület és takarékosság. Es mindezek koronájaként: valljuk meg büszkén az egy igaz Istent, a nemzetek Atyját, kinek jóságától és hatalmától függ a haza felvirágzása. Hirdessük a megdönthetlen örök igazságot, a történelmi tényt s a jelen igaz képét, hogy Magyarország keresztény állam! Mert mi emelkedni akarunk s emelkedni nem lehet más alapokon, mint a melyeket megépitett a mi Urunk Jézus Krisztus.

Ez van a Nemzeti ideálban. Ki ne lelkesednék érette?

Derék könyv, becsületes könyv. Megmondja az igazságot olvasóinak. De okos könyv is; mert megmondja, hogyan javithatunk a mai állapotokon.

Istennel a hazáért! Ez a Nemzeti ideál jelszava. Kinek van kifogása ellene?

Irányzata hazafias, okos, vallásos. Erényekre lelkesit s hibákat ostoroz. Végül pedig közli *Concha* Győző tanárnak ez évi megnyitó beszédét, mely oly nagy feltünést keltett mindenfelé.

Szóval olyan könyv, melynek olvasása csak üdvös lehet minden magyar ifjura. Melegen ajánljuk.

Aláirta a könyvet *ezer magyar ifju*. Ez azonban nem elég, csak kezdetnek. A könyvnek második kiadását is tervezik s akkor városok szerint közlik amaz ifjak neveit, kik *Széchenyi* Istvánnak kifejtett kultusza alá sorakoznak.

Jelentkezni lehet *Nagy* József joghallgatónál, Budapesten, Váczi-utcza 57., földszint 4. Ugyanő a Nemzeti ideálból is küld példányt egyszerü kérelemre.

———

TAJÉKOZTATO.

November 10. Szigligeti társaság felolvasó ülése a kir. kath. jogakadémián.
November 10. Arczképleleplezés a Csarnokban d. u. 3 órakor.
November 1 . Városi közgyülés d. u. 3 órakor.
November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* A **herczegprimás üdvözlése.** A fővárosi törvényhatósági bizottság október 30-án tartott közgyülésén *Polónyi* Géza és társai inditványára elhatározták, hogy *Vaszary* Kolos herczegprimást a főváros üdvözli abból az alkalomból, hogy herczegprimássá történt kinevezésének 10 éves fordulóját most ünnepli. *Márkus* József főpolgármester vezetése alatt 30 tagu küldöttség ment tegnap délben a herczegprimáshoz, kinek a közgyülés idevonatkozó jegyzőkönyvi kivonatát nyujtották át.

* **Ertesités** A nagyváradi *tanitók körének* tagjait tisztelettel értesitem, hogy a kör helyisége naponként délelőtt 10—12-ig, délután 4—7 óráig minden nap nyitva, illetőleg a tagok rendelkezésére áll. Az *elnökség.*

* **Közjegyzői kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Stettner* János dr. közjegyzőhelyettest *Székelyhidra* kir. közjegyzővé nevezte ki.

* **Uj kanonok.** Az apostoli király ő Felsége a csanádi székeskáptalanban a fokozatos előléptetések révén megüresedő alapitványi kanonokságot ifjabb *Wittenberger* Antal pápai kamarás és püspöki titkárnak adományozta.

* **Rendőri értekezlet.** Tegnap délután tartotta *Gerő* Armin főkapitány, az összes rendőrtisztekkel a szokásos havi értekezletet, a mely alkalommal több fontos, közbiztonsági és közrendészeti, valamint egészségügyi intézkedés történt kölcsönös megállapodás szerint.

* **Bélyegekben nem lehet fizetni.** A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel együtt rendeletet bocsátott ki tudvalevőleg, mely szerint bélyegekben történő befizetéseket többé nem fogad el. Ily értelmü rendeletet adott ki most az államvasutak igazgatósága is és egyben figyelmezteti az érdekelteket, hogy ugy arczképes igazolványok kiállitásáért, valamint érvényességüket vesztett igazolványok érvényességének meghosszabbitásáért teljesitendő, nemkülönben bármi néven nevezendő befizetéseket csak készpénzben, vagy pedig a postatakarékpénztár utján teljesitsék.

* **A Bölöny-család gyásza.** *Bölöny* József családját a tegnapi nap folyamán elszomoritó gyász érte. Nagyybátyjok báró Josintzy László távozott el az élők sorából, mely alkalommal a gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Nagybölöni Bölöny József és neje nedeczei Nedeczky Ferike mély fájdalommal tudatják nagybátyjoknak báró *Josintzy* Lászlónak folyó hó 6-án életének 67-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai folyó hó 9-én délelőtt 10 órakor fognak az ugrai ev. ref. egyházból a családi sirboltba örök nyugalomra tétetni. Puszta-Szilas, 1901. nov. 7. Aldás és béke hamvaira.

* **Ujabb török kegyetlenkedések.** Bocsásson meg nékünk Szongott Kristóf bátyánk, ha ezuttal megelőzzük az Arméniát egy az örménységre, de az egész keresztény czivilizáczióra nézve fontos hir közlésével. A *St. James's Gazette* legujabb számában ismét vérlázitó kegyetlenségekről, öldöklésekről olvasunk, melyeket a vad mohamedán lakosság követett el szegény örményeken Kis-Azsiában. »Egyetlen egy hét lefolyása alatt, augusztus 14-től 21-ig; irja a nevezett igen komoly és megfontolt ujság, — nem kevesebb, mint ***huszonhat örmény férfi, nő és gyermek*** vérzett el a moush-i kerületben lévő némely falvakban. Az a könnyed közömbösség, melyet a török hatóságok tanusitanak a keresztény lakosság panaszaival és följelentéseivel szemben, melyek mohamedán gyilkosokról szólanak, igen tanulságos ellentéte annak a páratlan szigoruságnak és erélynek, mely a keresztények tömeges bebörtönzésében nyilvánul mikor egy-egy mozlim fosztogató pórul jár. Idézünk egy érdekes példát. Egy hirhedt kurd, ki egész bünlajstrommal volt már terhelve, nemrég eltünt s azután megtalálták tetemét egy Moghunk falu mellett fekvő mezőn. A falu közelségét a török hatóság menten a lakosság bünös voltának bizonyitékául tekintette s a község ötven tekintélyes örmény lakosát a moush-i börtönbe záratta. De ezzel még a felkorbácsolt mozlim szenvedély nem volt kielégitve, hanem menten követte ezt a szerencsétlen Moghunk falu kirablása illetőleg kifosztása. A templom és a házak tüz martaléka lettek, a szerencsétlen lakosokat pedig, kiknek egy része az ostrom áldozata lett, földönfutóvá tették . . . Az elmult év folyamán olyan jelek mutatkoztak, melyek a lefolyt kilencz év alatt végbement véres jelenetek ismétlését helyezték kilátásba. Azonban ez idő alatt a czivilizáczió érdekei mind szorosabban gyürüzték körül az ázsiai török birodalmat s ezért olyan véres jelenetek ismétlése sokkal sulyosabb teherrel fog nehezedni a müvelt nemzetek lelkiismeretére, mint ezelőtt bármikor, hacsak idejekorán hathatós és gyors intézkedéssel utját nem állják hasonló kegyetlenkedéseknek . . .«

* **Uj helyettes anyakönyvvezetők.** A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök, a csökmői anyakönyvi kerületbe *Fodor* József segédjegyzőt, a szakadátiba *Vankó* József jegyzői irnokot, az álmosdiba *Sáfrány* Zsigmond okleves jegyzőt, a nagylétaiba *Wechsberg* János takarékpénztári hivatalnokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

* **Kötelességének áldozata.** *Janki* Sándor lakatos tanoncz egyik társával tegnap este 5 és 7 óra között, midőn *Rozslay* Géza lakatos mesternek, gazdájának kézi kocsijával az elkészitett munkát szállitották rendeltetési helyére, elkukott s a muzeum előtti lejtőn lefelé gördülő kocsi bal lábán keresztül ment s mindkét lábszárcsontját ketté törte. A sulyosan sérültet a megyei közkórházba szállitották.

* **Belgium uj trónörököse.** Albert belga herczeg feleségének, Erzsébet Valéria bajor herczegnőnek fia született, a kit Lipótnak kereszteltek. Brüsszelben nagy örömet keltett a családi esemény. II. Lipót belga király azonnal meglátogatta Albert herczeget, hogy szerencsekivánataival elhalmozza. A királyt az utczán mindenütt hatalmasan megéljenezték. Az ujszülött Albert herczeg első gyermeke, ki Erzsébet Valériával 1900. okt 2-én kötött házasságából származik. Minthogy Albert herczeg egyedüli gyermeke a belga trónörökösnek, Fülöp flandriai grófnak, igy az ujszülött lesz majd elvitathatólag a belga trón örököse. II. Lipót uralkodása alatt már két izben elvesztette a belga királyi család trónörökösét. 1867-ben meghalt a mostani királyi párnak egyedüli fia, a 10 éves Lipót herczeg, 22 évvel később pedig meghalt Belgium második trónörököse, Balduin flandriai herczeg, Fülöp flandriai gróf, II. Lipót király egyedüli testvérének idősebb fia. Annál nagyobb az öröm most Belgiumban, hogy a királyi család egy ujabb férfiággal szaporodott.

* **Egy fürdő bezáratása.** *Gerő* Armin a Szarvas-soron levő Forrás- (Falk) fürdő ellen az utóbbi időben tömegesen emelt egészségügyi, orvos-rendőri és erkölcsi tekintetekből figyelmet érdemlő feljelentések folytán annak azonnali bezáratását rendelte el.

* **A »holdas templom« jubileuma.** 1784. november 9-én Nagyváradon volt II. József császár, hogy a nagyváradi vár, mint erőd sorsa fölött is rendelkezzék. Számos rendeletei között egyik volt az; hogy a toronyépitési, mint nem okvetlen szükséges kellékét az istenitiszteletnek, meliőzzék. E rendelet hatása alatt épült fel torony nélkül az ujvárosi ref. templom. 1835—1853-ig. A körösz-parti ref. templom 1784-ben. A kapuczinusok temploma a nagy tüz után 1827-ben. A Barátok-temploma 1732—1749-ig. A Szent László-templom 1723-tól 1733-ig, melyhez a tornyot 1750-ben épitették. A Pálosok, — ma a premontrei-rend — templomát (az eddig ismert adatok szerint) 1741-ben a toronynyal együtt épitették, habár a postaigazgatói lakástól és a Rend-ház előtti utvonaltól kijebb eső toronyrész azt mutatja, hogy azt későbbi korban épitették. A Pálosok eltávozásával ugyanis a templom 40 évig volt zárva. 1802-ben adatott át a vissza hivott premontrei-rendnek. — A Nagyváradon lakó görögkeletiek, — leginkább kereskedők — létszámuk nagyságát: egyéni gazdagságukat akarták kimutatni egy szép tornyos templommal. Visszaemlékeztek ama korra, a mikor a szomszéd Debreczen ura Brankovics György, lakossága pedig görög volt; meg arra a későbbi korra, a mikor Debreczenben 12 görögnél több nem lakhatott: Nagyváradon akarták a görög keleti egyházat felvirágoztatni, ezért kértek épitési engedélyt, mit Nagyvárad hatósága tőlük megtagadott (eddigi tudomásom szerint) a torony épités miatt, — (1780-ban felépült székesegyház alapkövét 1752-ben május elsején tette le gróf Forgách Pál görög keleti püspök, hogy az toronynyal együtt épüljön. E munkálathoz adott Mária Terézia királynő 92,398 frtot s azért van a templom homlokzatán a habsburgi czimer. — 1784. nov. 9-én, az 1753-ban épült »Bárányka« fogadóból indult II. Ferencz császár a Kishidonát a várba. Az utvonalat ellepő nép közül, a Kishid ujvárosi végénél Püspöki Mihály és Kristóf Mihály nagyváradi gör. keleti polgárok a császár kocsijához léptek. Irásba foglalt kérelmüket a császárt vivő kocsiba nyujtották daczára, hogy a hatóság fokossal intette hátra, a — tolakodókat. II. József császár megállitotta a kocsit; átolvasta a kérelmet, meghagyta a két bátor polgárnak, intézkedjenek ugy, hogy znap az alapkövet ő maga (II. József császár) letehesse. A váradi görögök lelkesedése alig birt a keblekben megmaradni. Ünnepi ruhába öltözött öreg görögök, uri nők ásták a fundamentumot; az egész felekezet aprajanagyja munkában volt. 1784. nov. 9-én este 6 órakor II. József császár e templom alapkövét személyesen tette le. — A görög keleti felekezet háláját hirdeti a templomban látható feliratos márványkő. A két polgárt és családtagjait a templom alá épitett sirboltba temette a hálás utókor. A templomi lobogó fölött ma is ott diszlik a magyar czimer. A feliratok magyar, szerb, görög és latin nyelvüek. Ezt az évfordulót ünnepli november 9-én a nagyvaradi gör. keleti felekezet. (R. J.)

* **Megdézsmált zálogház.** Horváth Emánuel nagyteleki-uczai zálogos üzletéből szerdán éjjel az udvar felől az ablakon át ez ideig ismeretlen tettes egy sötét kék téli kabátot W. W. betüvel, egy fekete téli kabátot, egy sötét szürke felöltőt H. E. betüvel; egy apró kockás világos drapp öltönyt, egy rövid kék posztó női tavaszi kabátot, 6 férfi inget H. E. betüvel elvitt. A zajra felébredt házbeliek által megriasztott betörő egy nagy furót, egy feszitő vasat és 8 darab revolver töltényt hátrahagyva elmenekült. A rendőrség a legerélyesebb nyomozást inditotta meg.

* **Bérkocsi szemle.** A folyó hó 6. és 7-én megtartott bérkocsi szemle alkalmával a bérkocsik kifogástalan állapotban találtattak; mégis, miután több kocsitulajdonos tataroztatván kocsiját, a szemlén meg nem jelenhetett s az elmaradást igazolták, 14-ére ujabb szemlére nyertek haladékot. Azon bérkocsi tulajdonosok ellenben (különösen sok kétfogatu), kik a szemléről igazolatlanul maradtak távol, megbirságoltatnak.

* **Ács- és kőmüves szakegylet gyülése.** Vasárnap délután 3 órakor az ács és kőmüves segédek szakegylete, egyleti helyiségében gyülést tart. Az engedélyt Gerő Armin városi rendőrfőkapitány megadta s az ellenőrzéssel *Mendelényi* Béla tb. rendőrfogalmazót bizta meg.

———

IRODALOM.

—

Arménia. Magyar—örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: *Szongott* Kristóf. November. Szamosujvár. *Todorán* Endre Auróra könyvnyomdája 1901. Egy szorgalmas hölgypoéta, Kritsa Róza arczképe és költői elbeszélése nyujtja meg a novemberi számot. Az utóbbit nem tartjuk sikerültnek. Értékesebb M. A. czikke. Az örmény történeti irodalomról, melyből megtanuljuk, hogy az ötvenes hatvanas években mily sok történt Párisban és Francziaországban az örmény történeti irodalom ismertetése dolgában. Harmadik helyen egyes kiváló irodalmi és tudományos kitünőségek elismerő nyilatkozatait olvassuk a »Szamosujvár monografiája« czimü munka, a szorgalmas szerkesztő munkájának értékéről. Patrubány Lukács dr. ismertető czikke követi ezt, az V. századbeli örmény irodalomról. Chorenei Mózes, Mámbre és Phárbi Lázárról szól. Nagy érdekkel olvastuk Kiszely czikkét: az ujabbkori örmény nyelvhasonlitás történei fejlődéséről. Azt találtuk benne, hogy Hübschmann János Henrik strassburgi egyetemi tanárnak vannak e téren legnagyobb tudományos érdemei. A szorgalmas derék szerkesztő »A magyarországi örmények ethnographiájáról« immár a harmadik czikket adja a novemberi füzetben. Az ázsiai, a bukovinai, végre a magyar örmények anthropológiai jellegeit tárgyalja benne némi megbocsátható tulzással. E megjegyzésünk főleg az örmény nőről szóló czikkre vonatkozik. A kisebb czikkek közül különösen az ragadta meg figyelmünket, mely az uj parlament örmény képviselőiről szól. Nem kevesebb, mint 19 örmény képviselő ül az uj parlamentben, még pedig nem hallgató tömeg, hanem müködő tényező gyanánt. E statisztika minden szóbeszédnél ékesebben tanuskodik e faj kitünő voltáról, mert e szám az örmény lakossághoz viszonyitva tüneményesen nagy. A hazai örményeknek gratulálunk! A kitünő folyóiratot, melynek egy évi előfizetése 8 korona, melegen ajánljuk.

Igazságszolgáltatás.

—

Az édes anya. Bolondnak, hóbortosnak tartotta Tóth Ferenczet az egész Berettyó-Ujfalu. Mióta 21 éves korában tifuszon esett keresztül, megzavarodott az esze s akárhányszor ok nélkül tört, zuzott, testvérét, édes anyját megverte. Mult év november 15-én megint ütlegelni kezdte az öcscsét, Mihályt. Edes anyjuk sirva lépett közbe, akkor meg az anyja kezét vérezte meg. De ez semmi ahhoz, hogy ó-esztendő napján valami csekélységen összeszólalkozva, fejszét fogott anyjára s három helyen, többek közt a fején sulyosan megsebezte, ugy hogy az öreg asszony 3 hétnél tovább nyomta az ágyat.

Ezért került tegnap törvény elébe Tóth Ferencz. Elnök volt *Nagy* József; a vádat *Korn* Lajos alügyész képviselte, a vádlottat dr. Gyémánt Jenő helyettese, dr. *Krüger* Aladár védte.

Tóth Ferencz a törvényszék előtt értelmes feleleteket adott; különösen értelmesen *tagadott* De a tanuk rávallottak, első sorban édes anyja eskü alatt vallotta, hogy fejszével ment neki a fia. Aztán megkérdezte tőle az elnök:

— Mondja csak, kivánja a fia megbüntetését?

Az anya sietve rá felelt:

— Megbocsátok én, csak többet ne bánna velem olyan gonoszul. De mikor olyan *rossz gusztusa* van a fiamnak!

Igy az ügyész csak a december 31-iki eset, mint sulyos testi sértés büntette miatt tartotta fenn a vádat.

Dr. *Krüger* Aladár az ügyészszel szemben bővebben kifejtette, hogy a vádlott épelméjüségét alapos oka van kétségbe vonni s ezért kérte védenczének megfigyelés alá helyezését.

A törvényszék hosszabb tanácskozás után hozta meg az itéletet. *Tóth* Ferenczet a sulyos testi sértés büntettében vétkesnek találta, de enyhitő körülményül erősen figyelembe vette tagadhatlanul izgatott természetét s ezért a btk. 91. §-ának alkalmazásával a legenyhébb büntetést: *hat hónap fogházat* szabott rá, ebből is hármat a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vett. Az itélet jogerős.

Mikor a biróság az estig elhuzódott tárgyalás után oszlani akart, megint csak előállt az anyóka.

— Tekintetes törvényszék!

— No mi baj? kevesli talán a büntetést?

— Dehogy keveslem, lelkem biró ur, még sok is az . . . hanem hát tetszik tudni, ha véresre vert is, de csak az én fiam . . . aztán hideg is van, rossz is a rabkoszt . . . hoztam volna neki valamit, ha kegyeskednék megengedni, hogy odaadjam . . .

S azzal előhuzott egy hatalmas, pirosra sült — kalácsot.

Mire jók a majmok? A piaczról ment haza Lukács Julia, mikor nagy tolongást vett észre egyik utczasarkon. Tele volt ugyan a keze egy kosár zöldséggel meg két görög dinnyével, de a kiváncsisága minden görög dinnyénél nagyobb volt. Odament hát s egészen elmerült az érdekes látványosság szemlélésébe: egy czigány kétmajmot mutogatott ingyen. Addig nézegette Lukács Julia a majmokat, mig egyszerre azt érezte, hogy valaki kotorász a zsekében. Hátranézett s egy *Brunner* Ferencz nevü fiatal embert látott maga mögött. Mivel a két keze tele volt, hazasietett s megdöbbenve vette észre, hogy tárczája és 10 korona ezüstpénze hiányzik.

Rögtön Brunner Ferenczre gyanakodott s fel is jelentette őt; tegnap volt az ügyben a tárgyalás. Lukács Julia azonban sehogy sem tudta bebizonyitani, hogy a pénze tényleg Brunner Ferencz kezébe került, a mit dr. *Szabó* György ügyvéd is kifejtett védbeszédében. Igy a törvényszék a panaszost elutasitotta keresetével, sőt a költségek megfizetésében is marasztalta.

Most aztán elmélkedhetik Lukács Julia, hogy érdemes-e ingyen majomkomédiát nézni, ha tele van a zsebe is, a keze is? Mert az ingyen komédia után, éppen 55 pöngő forintja sirdogál.

SZINHAZ.

—

HETI MÜSOR.

Péntek: Almafa és Pillangó kisasszony.
Szombat: Cyrano de Bergerac.
Vasárnap: d. u. Udvöske. este Cyrano de Bergerac.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 42. Idénybérlet 40.

Nagyváradon, pénteken, 1901. nov. 8-án

Pillangókisasszony.

Japáni dráma.

Ezt megelőzi:

AZ ALMAFA.

Vigjáték

SZEMELYEK:

Mákó Balázs — — — —	Krasznay Andor
Margit, leánya — — —	E. Kovács Mariska
Ilonka, » — — — —	Szohner Olga
Cenci, Mákó nénje — —	Benkő Jolán
Béldi Akos, Margit férje —	Szarvasi Sándor
Somorjai Adorján — — —	Bognár János
Géza, fia — — — —	Deésy Alfréd

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szombaton, nov. 9-én

CYRANO de BERGERAC

Romantikus dráma.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.**

15.

Egyenes természete, egész büszkesége föllázadt. Nem engedheti, hogy ravasz fondorkodással, számitással gyanusithassák. Ha még kilátás volna arra, hogy Polanieczki megkapja pénzét! De nagyon is jól tudja, hogy üres Krzemienben a pénzesláda. Sőt ha néhány ezer rubel be is folyna az egyik tanya tervbe vett eladásából, atyja, a kit minden oldalról szorongatnak követeléssel, akkor is el fogja odázni a fiatal ember kielégitését. Tehetetlen égének érzete valóban kétségbeejtő. Atyja szivesen helyettesitette magát vele a mindennapi élet száz aprólékos kötelességeiben, de mihelyt érdek vagy anyagi kérdés forgott fenn, maga intézkedett, a nélkül, hogy véleményét kikérte volna. S minő szégyenteljes szerepre fog vállalkozni most! Mindent igérni, de be nem váltani semmit! Mindig ugyanaz a nóta. Hiu reményektől, a délibábos képzelet tarkabarka képeitől várni a jövő szerencséjét, a mely el nem érkezik soha!

Egy pillanatra eszébe ötlött, hogy megelőzi atyját, hogy nyiltan beszél Polanieczkivel s föltárja a dolgok állását. Majd elvetette ezt a gondolatot. Hiszen alapjában véve ez nem szolgálna egyébre, mint arra, hogy felköltse az idegen elnézését s könyörületességért esedezzen. Az annyit jelentene, mint megalázkodni előtte! Nem, százszor nem! Kötelessége egészen más. Mihelyt szemtől szemben áll vendégükkel, azon kell lennie, hogy tettetett közönyösséggel és hidegséggel kitörölje a benyomásokat, a melyeket tegnap este barátságos viselkedésének vigyázatlansága által keltett. El kell szakitani a rokonszenv vékony fonalát, a mely, Isten tudja miként szövődött köztük tegnap este, s vissza kell hogy adja Polanieczki cselekedeteinek teljes szabadságát.

Azt hallotta, hogy vendégük reggel az országutnak vette utját. Elhatározta tehát, hogy elébe fog menni. Nem is kereste sokáig. Visszatérve sétájából, Polanieczki ott állt a szőlőbefutotta lépcsőfőljárat előtt s a két vadászebbel játszott, a kik érkezésének estéjén oly szivélyesen fogadták őt. Most a szőlőgalyak alkotta ivezetben észrevette Mária karcsu alakját, s ragyogó arczczal azonnal hozzá sietett:

— Jó reggelt kisasszony. Eppen e két cerberussal társalogtam. Jól érzi magát?

— Köszönöm jól!

Hidegen, közönyösen nyujtott kezet. Polanieczki tekintete hosszan nyugodott rajta s Mária kiolvasta belőlük jelenlétének reá gyakorolt gyönyörködtető varázsát. (Foly. köv.)

TAVIRATOK.

—

Politikai párbaj.

Budapest, nov. 7. (Saj. tud. távir.) Ma reggel *Forgách* Antal képviselő br. *Prónay* Mihály földbirtokossal kardpárbajt vivott, melyben mindketten könnyü sérülést szenvedtek. A párbaj oka — mint mondják — politikai nézeteltérés.

Jókainé kudarcza.

Pozsony, nov. 7. (Saj. tud. táv.) Mint a Budapesti Hirlap irja, a jogakadémia ifjusága a Lajos-egyleti ifjakkal vállvetve készült tüntetésre *Jókainé* ellen. *Sipokat, dobokat, trombitákat vásároltak össze s* **macska zenével akarták meghiusitani a »Dalma« tragédiában való fellépését.** Jókainé, kit időközileg értesitettek a készülődéséről táviratilag kereste meg férjét, ki a szinigazgatóhoz intézett táviratban nejének a pozsonyi szinpadon való fellépését nem engedi meg többé. Este a *Norát* adták *s a közönség Gazdi Aranka mellett hatalmas tüntetést rendezett, a tapsvihartól alig tudott perczekig szóhoz jutni.* A gyorsvonattal Pozsonyba jött *Jókai* felháborodva vitte haza feleségét még az éj folyamán.

Kedélyes betörő.

Arad, nov. 7. (Saját tud. távirata.) Ma éjjel özv. Kintzich Ferenczné nagybirtokos lakásába ismeretlen tolvaj tört be s onnan 240.000 korona értékü takarékpénztári könyvet és 20.000 korona értékü értéktárgyat vitt el. A lopást, — mint a nyomok mutatják — egész kedélyesen végezte. Miután mindent gondosan becsomagolt, lefeküdt az ágyba s ujságot olvasott és aludt egészen reggelig. Felkelve, megmosdott, tiszta gallért vett s miután egy hátrahagyott levélben elbúcsuzott a házbeliektől s megköszönte a szives vendéglátást, nyom nélkül eltünt. Az aradi rendőrség vasszorgalommal nyomozza a nyugodt természetü, kedélyes betörőt.

A nazarénus lelkiismerete.

Budapest nov. 6. (Saját tud. táv.) Nagy-Kanizsáról jelentik, hogy Tóth József bagonaki földmüves 2 évvel ezelőtt 140 frtot lopott szomszédjától. Időközben nazarénussá lett s a lopott összeget megakarta adni a megkárositott szomszédnak, de az nem fogadta el, hanem bünvádi feljelentést tett. Ma itélkezett az érdekes ügyben a nagykanizsai esküdtbiróság, mely Tóthot a vád alól felmentette.

A török-franczia viszály.

Konstantinápoly, nov. 6. Bapst franczia követségi tanácsosnak Franczia-ország követeléseit tartalmazó legutóbbi közleményének átvétele után a porta az orosz nagykövetséghez fordult és támogatását kérte. A nagykövetség azonban azt válaszolta a portának, hogy feltétlenül szükséges, hogy Francziaország követeléseit teljesitse.

Konstantinápoly, nov. 6. Az angol nagykövetség és a porta között egyezség jött létre egy vegyes katonai bizottságnak a jémeni határkérdés rendezése tárgyában való kiküldésére nézve. (M. T. I.)

Uj amerikai polgármesterek.

New-York, nov. 7. Roosevelt elnök New-York uj polgármesteréhez, Lowhoz táviratot intézett, a melyben gratulál neki a becsületes elemek hatalmas győzelméhez. San-Franciskóban az Union of Labour jelöltjét, Smitz-et választották meg polgármesterré 2500 szavazatnyi többséggel. (M. T. I.)

Li-Hung-Csang meghalt.

Peking, november 7. Li-Hung-Csang tegnap éjjel 11 órakor meghalt.

Li-Hung-Csang kinai államférfiu és hadvezér, szül. Anhuei tartományban, Hveilung faluban 1823. bürokrata családból. Midőn 1853. a Taiping-lázongás Nganhui tartományban is elterjedt, L. kis hada élén a fölkelőket kiüzte a tartományból. Ebbeli érdemei fejében Cseng Kuo Fan főkormányzó mint titkárt maga mellé fogadta; 1861. pedig Csekiang tartományban főbirává, majd Kiangsu tartománynak kormányzójává tették. 1872—89. a kiskoru császár egyik gyámnoka, majd helyettese volt és husz éven át ő irta alá az összes kinevezéseket és szerződéseket. Az utolsó évtized alatt Csien-Csienben székelt mint alkirály. A japánok váratlan diadalai, különösen Port Arthur csufos elvesztése nagyon megingatták tekintélyét. A bosszus császár Pekingbe rendelte és megfosztotta őt hatalmának külső jelvényeitől, a sárga zubbony meg a pávatolltól. A béke megkötése után (április 17.) L. visszatért Pekingbe, a hol a császár kegyesen fogadta és alkirályi czimmel megint a kormány élére állitotta. Legujabban a több helyen kitört keresztény-üldözés és az európai államok által követelt elégtétel megadása okozott neki gondot. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, nov. 7.
Buza októberre	— 7 84
Buza áprilisra	— 8.30
Tengeri	— 5 14
Rozs okt.	— 6 69
Zab ápr.	— 6.93
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

	Budapest, nov. 7.
Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	639 50
Államvasut	624 50
Rimamurányi	4 6.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarján	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 7-én.

Magyar aranyjáradék 4%	118 35
Magyar koronajáradék	92 90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	121 25
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	93 25
Italmérési jog megváltási kötvény	99 75
Horváth-szlavón földtehermentesitési kötvény	93 50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	178 50
Tiszszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadékpapirban	98.20
Osztrák járadék ezüstben	98 05
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 25
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16 02
Magyar hitelbankrészvény	632 50
Osztrák hitelintézet részvény	621 50
Párisi vista	95.20
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.04
Németbirodalmi márka	239 10
London vista	95 20
20 márkás arany	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhivás

a „Polgári takarék- és segély-szövetkezet“

VII-ik évtársulatába.

A **«Polgári takarék- és segély-szövetkezet»** 1902. január 1-én uj évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1904. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet czélja a takarékosságot előmozditani és önsegélyt nyujtani, a mennyiben a tag heti betétei által önmagának tőkét gyüjt' mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeremény osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $^4/_5$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok utján teljesithetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenkint 10 fillér (5 kr) beiratási dij fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1902. január 4-től kezdődő 7-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utcza 4. sz. a.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1901. október hó.

A «Polgári takarék- és segély-szövetkezet»
223—10—1 **igazgatósága.**

A 7-ik évtársulat befizetési napjai:

Kedd délután . . 3—5-ig.
Szombat délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2500 tagja van, több mint 45000 üzletrészszel.

Most lehet legolcsóbban

női és férfi fehérnemüt, vásznat és asztalnemüt

beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa czég,

225—0—106 **Nagyvárad, Szt. László-tér.**

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1901. évi október 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
Budapest	ind.	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	— —
Rákos	»	7 02	8 51	2 13	6 06	9 28	— —
Ujszász	»	8 28	10 59	3 36	8 40	10 56	— —
Szolnok	»		11 31	3 59	9 27	11 19	— —
Szajol	»	9 21	11 50	4 12	9 46	11 33	— —
P.-Ladány	»	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd	»	— —	2 12	— —	12 07	— —	5 11
Sáp	»	— —	2 27	†5 48	12 24	— —	5 32
B.-Ujfalu	»	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58
M.-Peterd	»	— —	3 —	— —	1 —	— —	6 15
M.-Keresztes	»	— —	3 12	— —	1 14	— —	6 31
Bors	»	— —	3 25	— —	1 28	— —	6 50
Püspöki	»	11 48	3 32	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad	érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad	ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25
V.-Velence	»	— —	4 05	— —	2 30	2 25	12 32
F.-Vásárhely	»	— —	4 16	— —	2 41	— —	12 45
M.-Telegd	»	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12
Elesd	»	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04	1 37
Rév	»	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10
Csucsa	»	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	3 49
B.-Hunyad	»	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48
Jegenye	»	3 15	7 49	†9 33	†6 01	— —	5 34
Kolozsvár	érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 04

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
Kolozsvár	ind.	— —	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01
Jegenye	»	— —	— —	7 59	†1 14	7 16	— —
B.-Hunyad	»	— —	6 40	8 37	1 44	7 54	12 20
Csucsa	»	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52
Rév	»	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34
Élesd	»	5 54	†7 59	10 25	†3 15	9 49	†1 48
Mező-Telegd	»	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01
F.-Vásárhely	»	6 49	— —	11 01	— —	10 27	— —
Várad-Velencze	»	7 02	8 32	11 10	— —	10 37	2 25
Nagyvárad	érk.	7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31
Nagyvárad	ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38
Püspöki	»	2 36	8 52	11 47	— —	11 14	— —
Bors	»	2 47	— —	11 54	— —	11 22	— —
Mező-keresztes	»	3 12	— —	12 05	— —	11 37	— —
Mező-Peterd	»	3 30	— —	12 17	— —	11 50	— —
B.-Ujfalu	»	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18
Sáp	»	4 39	†9 38	12 47	— —	12 25	— —
Báránd	»	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —
P.-Ladány	»	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03
Szajol	»	— —	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19
Szolnok	»	— —	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39
Ujszász	»	— —	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58
Rákos	»	— —	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38
Budapest	érk.	— —	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	
P.-Ladány	ind.	4 —	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Debreczen	»	5 10	2 56	6 46	11 44	3 56	7 41
Érminálylfalva	érk.	6 36	3 57	7 29	1 —	4 58	9 13

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Érmihályfalva	ind.	6 17	11 17	3 14	5 27	9 14	8 02
Debreczen	»	7 32	12 36	4 16	8 10	10 27	9 01
P.-Ladány	érk.	1 28	1 45	5 03	9 43	11 28	9 48

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v	V. v.
Debreczen i.	9 35	4 31
Sáránd »	10 18	5 16
H.-Bagos »	10 28	5 26
H.-Pályi »	10 45	5 48
M.-Pályi „	10 57	5 59
N.-Léta-Vértes érk.	11 16	6 18

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta

	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05
M.-Pályi »	5 47	1 30
H.-Pályi »	6 03	1 48
H.-Bagos »	6 18	2 05
Sáránd »	6 40	2 29
Debreczen é.	7 18	3 13

Sáránd—Derecske.

Sáránd	ind.	10 33	5 26
Derecske	érk.	10 42	5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske	ind.	6 00	1 40
Sáránd	érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Gyapju	»	10 56	5 10	7 52
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 45	6 03	9 12
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	»	2 42	7 06	4 44
Oroháza	»	3 12	9 10	5 50
H.-M.-Vásárhely	«	3 53	10 02	7 00
Szeged	«	4 28	10 55	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40
H.-M.-Vásárhely	»	4 38	11 05	7 50
Orosháza	»	5 41	11 54	9 20
Csaba	»	7 00	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	7 57	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Gyapju	»	— —	4 42	7 29
Less	»	9 04	5 00	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 —
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Gyapju	»	10 56	5 10	7 52
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	6 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	6 05	9 15
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	7 44	10 01
Csaba	érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba	ind.	2 23	7 18	4 32
Kétegyháza	»	2 54	7 46	5 03
Arad	érk.	3 55	8 50	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 35
Kétegyháza	»	6 14	12 31	10 54
Csaba	érk.	6 40	12 57	11 24
Csaba	ind.	7 —	2 33	4 50
Gyula	»	27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 40	3 27	5 56
Kötegy	»	7 5.	3 39	6 10
Szalon	»	8 2.	4 10	6 47
Cséffa	»	8 4	4 34	7 18
Gyapju	»	— —	4 42	7 29
Less	»	9 04	5 —	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Belényes—Vaskon

		Tv. sz. sz.	Sz. v.
Nagyvárad — —	ind.	5 25	2 40
V.-Velencze — —	»	5 47	2 51
Félix-Fürdő — —	»	6 11	3 13
Kardó — — —	»	6 26	3 27
Nyárló — — —	»	7 07	4 07
Magyar-Gyepes —	»	7 19	4 18
Tasádfő — — —	»	7 34	4 32
Drág-Cséke — —	»	7 55	4 46
Magyar-Cséke— —	»	8 12	†5 01
Dusesd — — —	»	†8 25	†5 13
Szombatság-Rogoz—	»	8 46	5 47
Hollód — — —	»	9 13	5 57
Gyanta — — —	»	9 29	6 12
Sólyom — — —	»	9 55	6 36
Borz — — —	»	†10 10	†6 50
Belényes-Ujlak —	»	10 22	7 01
Sonkolyos — —	»	†10 35	†7 13
Belényes— — —	»	11 21	7 47
Szudrics — — —	»	11 44	8 09
Lunka-Rézbánya —	»	12 13	†8 34
Vaskóh — — —	érk.	12 29	8 49

Vaskóh—Belényes—Nagyvarad.

		Sz. v.	Tv. sz. sz.
Vaskóh — — —	ind.	4 —	2 55
Lunka-Rézbánya —	»	4 12	3 08
Szudrics — — —	»	4 39	3 37
Belényes — — —	»	5 07	4 16
Sonkolyos — —	»	†5 28	†4 39
Belényes-Ujlak —	»	†5 40	†4 51
Borz — — —	»	†5 49	†5 01
Sólyom — — —	»	6 05	5 22
Gyanta — — —	»	6 26	†5 43
Hollód — — —	»	6 40	6 —
Szombatság-Rogoz—	»	7 01	6 29
Dusesd — — —	»	†7 25	†6 55
Magyar-Cséke— —	»	†7 37	†7 08
Drág-Cséke — —	»	7 56	7 33
Tasádfő — — —	»	8 10	†7 47
Magyar-Gyepes —	»	8 24	8 02
Nyárló — — —	»	8 34	8 13
Kardó — — —	»	8 57	†8 36
Félix-Fürdő — —	»	9 10	†8 49
V.-Velencze — —	»	9 31	9 10
Nagyvárad — —	érk.	9 41	9 21

Nagyvárad—Ermihályfalva.

		Sz. v.	v.
Nagyvárad — —	ind.	4 15	6 44
B.-Püspöki — —	»	4 30	7 10
Bihar — — —	»	4 50	7 36
Paptamási — —	»	5 14	8 05
Gyapoly — — —	»	5 27	8 21
B.-Diószeg — —	»	5 43	8 44
Nagykágya — —	»	5 55	8 59
Székelyhid — —	»	6 24	9 32
Erselind — —	»	6 45	10 —
Ermihályfalva —	érk.	7 15	10 36

Ermihályfalva—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Ermihályfalva —	ind.	6 10	5 20
Érselind — — —	»	6 41	6 —
Székelyhid — —	»	7 10	6 48
Nagykágya — —	»	7 22	7 02
B.-Diószeg — —	»	7 35	7 22
Gyapoly — — —	»	7 50	7 40
Paptamási — —	»	8 11	8 08
Bihar — — —	»	8 29	8 33
B.-Püspöki — —	»	8 52	8 58
Nagyvárad — —	érk.	9 06	9 15

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

		V. v.	Tv. sz. sz.
Szombatság-Rogoz	ind.	9 10	6 35
Nánhegyesel — —	»	†9 36	†7 01
Dobrest — — —	»	9 46	7 11

Dobrest—Rogoz—Szombatság.

		V. v.	Tv. sz.
Dobrest — — —	ind.	6 06	4 32
Nánhegyesel — —	»	†6 16	† 4 2
Szombatság-Rogoz	érk.	6 40	4 5

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.

		V. v.	Sz. v.
Nagyvárad — —	ind.	5 50	2 —
Ősi — — —	»	6 04	2 13
Uj-Palota — —	»	6 24	2 29
Gyires — — —	»	6 41	2 42
Kőrösszeg — —	»	7 02	3 01
Szakál — — —	»	7 39	3 31
Nagy-Tóti — —	»	7 55	3 47
Komádi — — —	»	8 25	3 59
Iráz — — —	»	8 42	4 16
Kót — — —	»	9 19	4 39
Vésztő — — —	»	9 44	5 10
Szeghalom — —	»	10 34	5 55
Körös-Ladány —	»	11 —	6 12
Kéthalom — —	»	11 18	6 30
Déva-Ványa — —	»	11 33	6 45
Ozed — — —	»	12 21	7 15
Gyoma — — —	érk.	12 45	7 39

Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Gyoma — — —	ind.	3 40	2 [illegible]
Ozed — — —	»	4 07	2 54
Déva-Ványa — —	»	4 37	3 26
Kéthalom — —	»	4 54	3 43
Körös-Ladány —	»	5 13	4 06
Szeghalom — —	»	5 40	4 38
Vésztő — — —	»	6 12	5 22
Kót — — —	»	6 38	5 52
Iráz — — —	»	6 52	6 07
Komádi — — —	»	7 10	6 38
Nagy-Tóti — —	»	7 22	6 50
Szakál — — —	»	7 48	7 23
Kőrösszeg — —	»	8 11	7 47
Gyires — — —	»	8 33	8 12
Uj-Palota— — —	»	8 47	8 27
Ősi — — — —	»	9 03	8 46
Nagyvárad — —	érk.	20	8 44

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

		V. v.	V. v.
Vésztő — — —	ind.	4 45	5 27
Okány — — —	»	5 07	5 49
Gyanta — — —	»	5 23	6 07
Sarkad-Keresztur —	»	5 36	6 18
Méhkerék — —	»	5 52	6 36
Kötegyán — —	érk.	6 —	6 45
Kötegyán — —	ind.	6 16	6 57
Pósa — — —	»	6 29	7 12
Ilye — — —	»	6 48	7 24
Csegőd — — —	»	7 02	7 39
Erdő-Gyarak — —	»	7 12	7 49
Árpád — — —	»	7 21	7 59
Fekete-Bátor — —	»	7 39	8 20
Fekete-Tót — —	»	7 52	8 35
Tenke — — —	»	8 15	9 03
Rippa — — —	»	8 39	9 32
Mocsár-Gyanta —	»	8 51	9 45
Hollód — — —	érk.	9 01	9 57

Hollód—Kötegyán—Vésztő.

		V. v,	V. v.
Hollód — — —	ind.	4 35	12 05
Mocsár-Gyanta —	»	4 46	12 17
Rippa — — —	»	5 02	12 39
Tenke — — —	»	5 24	1 17
Fekete-Tót — —	»	5 44	1 39
Fekete-Bátor — —	»	6 06	2 07
Árpád — — —	»	6 16	2 18
Erdő-Gyarak — —	»	6 25	2 28
Csegőd — — —	»	6 34	2 38
Ilye — — — —	»	6 57	2 58
Pósa — — —	»	7 07	3 09
Kötegyán — —	érk.	7 19	3 22
Kötegyán — —	ind.	8 06	3 42
Méhkerék — —	»	8 15	3 52
Sarkad-Keresztur —	»	8 33	4 12
Gyanta — — —	»	8 43	4 23
Okány — — —	»	9 02	4 44
Vésztő — — —	érk.	9 20	5 04

Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.

		V. v.	Sz. v.
Székelyhid — —	ind.	9 36	6 40
A.-Keresztur — —	»	10 20	7 22
V.-Ábrány — —	»	10 34	7 35
Monos-Petri — —	»	10 45	7 45
Margita — — —	»	11 05	8 04
Felső-Ábrány — —	»	11 19	8 17
Szoldobágy — —	»	11 41	8 37
Bályok — — —	»	11 55	8 50
Széplak — — —	»	12 18	9 12
Ipp — — — —	»	12 48	9 40
Sz.-Nagyfalu — —	»	1 10	9 59
Szilágy-Somlyó —	érk.	1 34	10 22

Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.

		Sz. v.	V. v.
Szilágy-Somlyó —	ind.	3 18	2 05
Sz.-Nagyfalu — —	»	3 43	2 32
Ipp — — — —	»	4 —	2 50
Széplak — — —	»	4 35	3 27
Bályok — — —	»	4 47	3 40
Szoldobágy — —	»	5 01	3 55
Felső-Ábrány — —	»	5 19	4 15
Margita — — —	»	5 38	4 37
Monos-Petri — —	»	5 48	4 48
V.-Ábrány — —	»	5 58	4 59
A.-Keresztur — —	»	6 11	5 13
Székelyhid — —	érk.	6 50	5 54

Szeghalom—Füzes-Gyarmat.

		V. v.	V. v.
Szeghalom — —	ind.	10 20	5 50
Füzes-Gyarmat —	»	10 45	6 17
B.-N.-Bajom — —	»	11 43	7 15
B.-Udvari — —	»	11 58	7 30
Szerep — — —	»	12 09	7 41
P.-Ladány — —	érk.	1 —	8 32

Füzes-Gyarmat—Szeghalom.

		V. v.	V. v.
P.-Ladány — —	ind.	6 50	2 04
Szerep — — —	»	7 40	2 48
B.-Udvari — —	»	7 54	3 01
B.-N.-Bajom — —	»	8 17	3 23
Füzes-Gyarmat —	»	9 09	4 07
Szeghalom — —	érk.	9 30	4

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelzi.
A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.